ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України «Про інвестиційні фонди» (реєстр. № 16137), прийнятого у першому читанні

1. Загальна позиція

За результатами GAP-аналізу проєкту Закону України «Про інвестиційні фонди» № 16137 у частині відповідності Директиві 2011/61/ЄС про менеджерів альтернативних інвестиційних фондів (AIFMD), з урахуванням змін, внесених Директивою (ЄС) 2024/927 (AIFMD II), пропонується доопрацювати закон для другого читання шляхом внесення змін доповнень до тексту Закону, прийнятого у першому читанні за основу.

Пропозиції вносяться до окремих статей та положень проєкту Закону України «Про інвестиційні фонди», які за експертною оцінкою виконавців проєкту «Імплементація актів законодавства Європейського Союзу у сфері ринків капіталу за розділом 9 “Фінансові послуги”, що виконується за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в рамках спільної ініціативи «Вступаємо в ЄС разом» одержали висновок P – «частково відповідає» та N – «не відповідає або відсутнє».

Переважна більшість пропозицій стосується змін, внесених Директивою (ЄС) 2024/927 (AIFMD II), які не були враховані при підготовці проєкту Закону України «Про інвестиційні фонди» № 16137 до першого читання.

2. Зміни та доповнення до другого читання

2.1. Уточнення термінології та сфери застосування регулювання

Відповідні положення законопроєкту: статті 1–5.

Відповідні положення AIFMD: статті 1–4, зокрема стаття 4(1).

AIFMD. Стаття 2 (3). Не імплементована. Параграф 3 статті 2 Директиви 2011/61/ЄС передбачає, що Директива не застосовується до семи категорій суб’єктів.. Необхідно доповнити проєкт Закону спеціальною нормою, яка встановлюватиме виключення для кожної із семи категорій суб’єктів, із дотриманням умов, передбачених AIFMD. Це важливо для повноти транспозиції AIFMD і недопущення поширення вимог до ліцензування та нагляду за альтернативними інвестиційними фондами (АІФ) на суб’єктів, які перебувають поза сферою дії цієї Директиви.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити статтю 1 Закону України «Про інвестиційні фонди» окремою частину такого змісту:

«3. Дія цього Закону не поширюється на:

1) холдингові компанії, які відповідають визначенню та критеріям, установленим цим Законом;
2) пенсійні фонди, створені та діючі відповідно до законодавства України про пенсійне забезпечення, а також адміністраторів пенсійних фондів та

компанії з управління активами пенсійних фондів, за умови, що вони не здійснюють управління альтернативними інвестиційними фондами;

3) міжнародні фінансові організації та інші аналогічні міжнародні організації, зокрема міжнародні фінансові установи, банки розвитку та установи фінансування розвитку, якщо вони управляють інвестиційними фондами виключно з метою реалізації суспільно значущих завдань та в суспільних інтересах;

4) Національний банк України;

5) органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також інші установи, які управляють фондами, призначеними для фінансування або підтримки систем загальнообов'язкового державного соціального страхування та пенсійного забезпечення;

6) програми участі працівників у капіталі роботодавця та програми заощаджень працівників, створені роботодавцями для своїх працівників відповідно до законодавства України;

7) спеціалізовані платформи фінансування (СПФ), створені та діючі відповідно до Закону України «Про сек'юритизацію та облігації з покриттям», діяльність яких обмежується здійсненням однієї або декількох операцій сек'юритизації та іншою діяльністю, необхідною для досягнення цієї мети.

Положення цієї частини не застосовуються до юридичних осіб, які, незалежно від їх організаційно-правової форми, найменування або мети створення, фактично здійснюють діяльність альтернативного інвестиційного фонду відповідно до ознак, визначених цим Законом, за винятком суб'єктів, прямо зазначених у пунктах 1–7 цієї частини, за умови дотримання ними встановлених для відповідної категорії критеріїв.»

AIFMD. Стаття 3 (1). Не імплементована. Встановлює так зване внутрішньогрупове виключення (intra-group exemption). Потрібно передбачити звільнення КУА від відповідних вимог щодо управління АІФ, єдиними інвесторами яких є сама КУА та визначені материнські й дочірні компанії, за умови, що жоден із таких інвесторів сам не є АІФ.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити статтю 1 Закону України «Про інвестиційні фонди» окремою частиною такого змісту:

«4. Вимоги цього Закону щодо ліцензування та регулювання діяльності компаній з управління активами альтернативних інвестиційних фондів не застосовуються до компанії з управління активами тією мірою, якою вона здійснює управління одним або кількома альтернативними інвестиційними фондами, єдиними інвесторами яких є:

1) сама така компанія з управління активами;
2) материнське підприємство (материнські підприємства) такої компанії з управління активами;

3) дочірні підприємства такої компанії з управління активами;
4) інші дочірні підприємства материнського підприємства (материнських підприємств) такої компанії з управління активами,

за умови, що жоден із зазначених інвесторів сам не є альтернативним інвестиційним фондом.»

AIFMD. Стаття 4. Не всі терміни, що зустрічаються у Закону України «Про інвестиційні фонди», визначені або визначені неточно відповідно до AIFMD.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити статтю 2 Закону України «Про інвестиційні фонди» визначенням таких термінів:

«**альтернативний інвестиційний фонд** — інститут спільного інвестування, у тому числі його інвестиційні підрозділи (за наявності), який:

1) може залучати кошти від декількох інвесторів з метою їх інвестування відповідно до визначеної інвестиційної політики в інтересах таких інвесторів (учасників інвестиційного фонду);

2) не є публічним інвестиційним фондом»

«**холдингова компанія** — компанія, яка володіє корпоративними правами в одній або декількох інших компаніях та комерційною метою якої є реалізація однієї або декількох бізнес-стратегій через свої дочірні, асоційовані компанії або інші частки участі з метою сприяння збільшенню їхньої довгострокової вартості, за умови, що така компанія:

1) здійснює діяльність від власного імені, а її акції допущені до торгів на регульованому ринку України; або

2) не створена з основною метою отримання доходу для своїх інвесторів шляхом відчуження дочірніх чи асоційованих компаній, що підтверджується її річною звітністю або іншими офіційними документами.»

«**надання позики**» - надання позики:

1) безпосередньо альтернативним інвестиційним фондом як первісним кредитором; або

2) опосередковано через третю особу або спеціально створену юридичну особу, яка надає позику для або від імені альтернативного інвестиційного фонду чи компанії з управління активами стосовно такого фонду, якщо альтернативний інвестиційний фонд або компанія з управління активами бере участь у структуруванні позики, визначенні або попередньому погодженні її умов до прийняття кредитного ризику за такою позикою;»

«**позика акціонерам**» - позика, надана альтернативним інвестиційним фондом компанії, у якій такий фонд прямо або опосередковано володіє не менше ніж 5 відсотками статутного капіталу або прав голосу, та яка не може бути відчужена третім особам окремо від інструментів участі в капіталі, якими альтернативний інвестиційний фонд володіє у цій компанії;

«**альтернативний інвестиційний фонд, що надає позики**» - альтернативний інвестиційний фонд, основною інвестиційною стратегією якого є надання позик; або номінальна вартість позик, наданих яким, становить не менше 50 відсотків вартості його чистих активів.»

«**кредитний портфель альтернативного інвестиційного фонду**» — сукупність позик, наданих альтернативним інвестиційним фондом безпосередньо або опосередковано, включаючи позики, щодо яких фонд набув кредитної експозиції через третіх осіб.»

«**альтернативний інвестиційний фонд із використанням левериджу**» — альтернативний інвестиційний фонд, ризикові позиції якого збільшуються компанією з управління активами шляхом залучення грошових коштів або цінних паперів, використання левериджу, вбудованого в позиції за похідними фінансовими інструментами, або будь-якими іншими засобами.»

Уточнити у статті 2 Закону України «Про інвестиційні фонди» визначення таких термінів:

18) прайм брокер - це **банк або** інвестиційна фірма, діяльність якої полягає у наданні послуг як контрагент переважно кваліфікованим інвесторам щодо фінансування та виконання правочинів щодо фінансових інструментів, та яка також може надавати інші послуги таким інвесторам, зокрема депозитарні та кастодіальні послуги, а також кредитування у цінних паперах;

2.2. Узгодження вимог до ліцензування КУА

Відповідні положення законопроєкту: статті 157–164, 168.

Відповідні положення AIFMD: статті 5–12, Додаток I.

AIFMD. Статті 5 (2), 5 (3). Імплементовані частково. Встановлюють дворівневий механізм: зовнішня КУА повідомляє регулятора про неможливість забезпечити дотримання вимог, а регулятор зобов'язує КУА вжити заходів для виправлення ситуації.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити **статтю 161** Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною.

«11. У разі якщо компанія з управління активами, яка здійснює управління активами альтернативного інвестиційного фонду, не може забезпечити дотримання вимог цього Закону, за дотримання яких відповідає такий альтернативний інвестиційний фонд або інша особа, яка діє від імені такого фонду, така компанія з управління активами зобов'язана невідкладно повідомити про це Комісію, а також, у разі якщо це можливо, компетентний орган держави-члена Європейського Союзу, у якій така компанія з управління активами має місцезнаходження та авторизована.

Якщо компанія з управління активами має місцезнаходження в Україні, Комісія вимагає від такої компанії з управління активами вжити необхідних заходів для усунення обставин, що унеможливлюють дотримання відповідних вимог цього Закону, та забезпечення їх подальшого дотримання.

Якщо, незважаючи на вжиття компанією з управління активами заходів, передбачених цією статтею, невідповідність вимогам цього Закону зберігається, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку вимагає від такої компанії з управління активами припинити управління відповідним інвестиційним фондом.

З дати припинення управління інвестиційним фондом компанією з управління активами забороняється пропонування та розміщення інвестиційних сертифікатів такого інвестиційного фонду до призначення іншої компанії з управління активами та відновлення відповідності вимогам цього Закону, якщо інше не встановлено цим Законом.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку невідкладно повідомляє компетентні органи іноземних держав, на території яких здійснювалося пропонування інвестиційних сертифікатів відповідного інвестиційного фонду, про прийняте рішення та необхідність припинення такого пропонування»

AIFMD. Стаття 6 (2). Імплементовані частково. ПРОПОНУЄТЬСЯ **нова редакція ч. 1 ст. 161** Закону України «Про інвестиційні фонди», яка повністю враховує вимоги Директиви ЄС.

«1. Діяльність з управління активами публічного інвестиційного фонду та альтернативного інвестиційного фонду, яка здійснюється компанією з управління активами на підставі відповідної ліцензії, включає такі функції:

1) функції з управління інвестиціями, які компанія з управління активами зобов'язана виконувати під час управління інвестиційним фондом:

а) управління активами інвестиційного фонду;

б) управління ризиками інвестиційного фонду.

2) адміністративні функції:

а) юридичні послуги та послуги з бухгалтерського й управлінського обліку інвестиційного фонду;

б) отримання, аналіз та надання відповідей на запити учасників та потенційних учасників інвестиційного фонду;

в) оцінка та визначення вартості активів інвестиційного фонду, включаючи застосування процедур ціноутворення;

г) моніторинг дотримання нормативно-правових вимог компанією з управління активами та інвестиційним фондом;

ґ) ведення реєстру учасників інвестиційного фонду та облік прав на інвестиційні сертифікати відповідно до законодавства;

д) розподіл доходів інвестиційного фонду;

е) випуск, розміщення та викуп інвестиційних сертифікатів інвестиційного фонду;

є) здійснення розрахунків за договорами, пов'язаними з діяльністю інвестиційного фонду, включаючи розрахунки з випуску, розміщення та викупу інвестиційних сертифікатів;

ж) ведення обліку операцій та зобов'язань інвестиційного фонду, а також зберігання документів і записів.

3) маркетинг інвестиційного фонду;

4) діяльність, пов'язана з активами інвестиційного фонду, зокрема послуги, необхідні для виконання фідуціарних обов'язків щодо такого фонду, управління об'єктами та нерухомістю, консультування компаній, у які інвестував інвестиційний фонд, щодо структури капіталу, промислової стратегії та пов'язаних питань, консультування та надання послуг, пов'язаних зі злиттями та придбаннями компаній, а також інші послуги, пов'язані з управлінням інвестиційним фондом, портфельними компаніями та іншими активами, у які він інвестував;

5) надання позик від імені альтернативного інвестиційного фонду відповідно до інвестиційної декларації такого фонду, цього Закону та нормативно-правових актів Комісії;

6) обслуговування спеціальних платформ фінансування у випадках та порядку, визначених законодавством.»

AIFMD. Стаття 6 (4). Диспозитивна. Пропонується імплементувати щоб розширити спектр послуг, які може надавати компанія з управління активами АІФ.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити частину першу **ст. 161** Закону України «Про інвестиційні фонди» положенням такого змісту:

«Компанія з управління активами альтернативних інвестиційних фондів, яка отримала відповідну ліцензію у випадках, передбачених законодавством, може надавати такі додаткові послуги:

1) управління активами пенсійних фондів;
2) інвестиційне консультування;
3) зберігання інвестиційних сертифікатів — за умови отримання відповідної ліцензії та дотримання вимог законодавства України про депозитарну систему;
4) приймання та передача доручень щодо фінансових інструментів;
5) здійснення інших функцій або видів діяльності, які компанія з управління активами вже виконує щодо інвестиційних фондів, активами яких вона управляє, або в межах послуг, передбачених цією частиною, за умови належного виявлення, запобігання, управління та розкриття потенційних конфліктів інтересів;
6) адміністрування бенчмарків відповідно до законодавства про бенчмарки;
7) діяльність з обслуговування кредитів відповідно до законодавства та придбання прав вимоги за кредитними договорами.»

AIFMD. Стаття 6 (5). Не імплементована. Містить прямі заборони діяльності КУА АІФ.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити частину першу ст. 161 Закону України «Про інвестиційні фонди» положенням такого змісту:

«**Компанія з управління активами альтернативних інвестиційних фондів не має права**:

1) надавати лише додаткові послуги, передбачені цією статтею;

2) здійснювати лише функції, передбачені пунктами 2-6 ч. 1 ст. 161;

3) здійснювати управління активами інвестиційних фондів без здійснення управління ризиками інвестиційних фондів, і навпаки;

4) адмініструвати бенчмарки, які використовуються в альтернативних інвестиційних фондах, якими вони управляють.»

AIFMD. Стаття 7 (2). Імплементована частково. Параграф 2 статті 7 AIFMD у чинній консолідованій редакції від 16 квітня 2026 року встановлює перелік інформації, яку КАІФ (AIFM) повинен надати НКЦПФР держави походження під час отримання авторизації. Після змін, внесених Директивою (ЄС) 2024/927, цей перелік став значно детальнішим: він охоплює не лише відомості про керівників і структуру компанії, а й фактичні ресурси, розподіл відповідальності, винагороду та делегування функцій.

ПРОПОЗИЦІЯ. Частину шосту **статті 158** Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити положенням такого змісту:

«**Заявник додатково подає інформацію**:

1) про осіб, які фактично здійснюють управління діяльністю заявника, їхні функції та сфери відповідальності;
2) про програму діяльності заявника, що визначає його організаційну структуру та заходи із забезпечення виконання вимог цього Закону;
3) про політику та практику винагороди;
4) про передбачувані домовленості щодо делегування та субделегування функцій, пов'язаних з управлінням інвестиційними фондами, а також про заходи контролю за виконанням таких функцій.

Склад, зміст, форма та порядок подання зазначеної інформації визначаються нормативно-правовими актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку».

AIFMD. Стаття 7 (3). Імплементована частково. Основна частина вимог щодо інвестиційної стратегії, левериджу та ризик-профілю фондів уже відображена у статті 158 проєкту. Однак ця стаття не охоплює всіх відомостей про кожний конкретний АІФ, які вимагає AIFMD, зокрема щодо фонду фондів, юрисдикції створення, структури «основний фонд — донорський», документів фонду, кастодіальної установи та інформації для інвесторів.

ПРОПОЗИЦІЯ. **Статтю 158** Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити новими частинами 6^1 та 6^2 такого змісту:

6^1. Юридична особа, яка має намір отримати ліцензію, зазначену в пунктах 1 та/або 2 частини першої статті 157 цього Закону, додатково до документів, передбачених частиною шостою цієї статті, подає до Комісії щодо кожного альтернативного інвестиційного фонду, активами якого вона має намір управляти, таку інформацію та документи:

1) інформацію про основні характеристики альтернативного інвестиційного фонду, зокрема його тип, інвестиційні цілі та стратегію, а також інформацію про державу (держави), у якій (яких) такий фонд створений або планується його створення;
2) якщо альтернативний інвестиційний фонд є фондом фондів — інформацію про типи альтернативних інвестиційних фондів, у які він має намір інвестувати, та державу (держави), у якій (яких) такі фонди створені або планується їх створення;
3) якщо альтернативний інвестиційний фонд інвестує в основний альтернативний інвестиційний фонд — інформацію про місце створення такого основного альтернативного інвестиційного фонду;
4) регламент або установчі документи альтернативного інвестиційного фонду;
5) інформацію про домовленості щодо призначення кастодіальної установи для кожного альтернативного інвестиційного фонду, активами якого заявник має намір управляти;
6) інформацію про альтернативний інвестиційний фонд, яка відповідно до цього Закону підлягає наданню потенційним інвесторам та учасникам такого фонду.

6^2. Компанія з управління активами зобов'язана повідомляти Комісію про будь-які істотні зміни інформації та документів, поданих відповідно до частин шостої та 6^1 цієї статті. Про заплановані зміни Комісія повідомляється не пізніше ніж за один місяць до їх впровадження, а про незаплановані зміни — невідкладно після їх виникнення.

Якщо заплановані зміни можуть призвести до невідповідності діяльності компанії з управління активами або альтернативного інвестиційного фонду вимогам цього Закону, Комісія має право вжити передбачених законом заходів реагування, у тому числі заборонити впровадження таких змін до усунення відповідної невідповідності.

Порядок, строки, склад, зміст та форма подання інформації і документів, передбачених частинами 6^1 та 6^2 цієї статті, встановлюються Комісією.»

AIFMD. Стаття 7 (4). Не імплементована. Унеможливлює повторне подання документів для отримання ліцензії КУА АІФ, якщо така КУА вже має ліцензію на управління активами публічних фондів.

ПРОПОЗИЦІЯ. **Статтю 158** Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити новою частиною такого змісту:

«**16.** Якщо компанія з управління активами, яка має чинну ліцензію на провадження діяльності з управління активами публічних інвестиційних фондів, подає заяву про отримання ліцензії на провадження діяльності з управління активами альтернативних інвестиційних фондів, Комісія не вимагає повторного подання інформації та документів, які така компанія вже подавала Комісії під час отримання відповідної ліцензії, за умови, що така інформація та документи залишаються актуальними.»

AIFMD. Стаття 8 (1). Імплементована частково. Встановлює вимогу, що КУА повинна забезпечити здійснення її діяльності щонайменше **двома фізичними особами**.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити частину третю **статті 158** Закону України «Про інвестиційні фонди» таким положенням:

«Для отримання повної ліцензії компанія з управління активами повинна забезпечити здійснення її діяльності щонайменше двома фізичними особами, які:

1) мають бездоганну ділову репутацію;
2) володіють достатнім професійним досвідом, зокрема щодо інвестиційних стратегій альтернативних інвестиційних фондів, якими управляє компанія з управління активами;
3) працюють у компанії з управління активами на умовах повної зайнятості або є виконавчими членами органу управління та повний робочий день займаються управлінням її діяльністю.»

AIFMD. Стаття 10 (1). Імплементована частково. Найближчим відповідником є частина друга статті 159 проєкту, але вона не відтворює повністю вимогу про попереднє повідомлення НКЦПФР щодо суттєвих змін умов первісного ліцензування.

ПРОПОЗИЦІЯ. Уточнити частину другу **статті 159** Закону України «Про інвестиційні фонди» і викласти її у такій редакції:

«2. **Компанія з управління активами зобов'язана до впровадження повідомляти Комісію про будь-які суттєві зміни умов, на підставі яких їй було видано ліцензію на провадження діяльності з управління активами інвестиційних фондів, зокрема про суттєві зміни інформації та документів, поданих для отримання такої ліцензії.**

Порядок та строки повідомлення Комісії про зміни, зазначені в частині другій цієї статті, перелік таких змін, а також порядок їх розгляду Комісією встановлюються нормативно-правовими актами Комісії.

Зміни до іншої інформації, яка була подана при отримання ліцензії, подаються відповідно до Ліцензійних умови провадження професійної діяльності з управління активами компаніями з управління активами встановлених нормативно-правовими актами Комісії.»

AIFMD. Стаття 10 (2). Не імплементована. Параграф 2 статті 10 Директиви 2011/61/ЄС (AIFMD) доповнює попередню норму: якщо параграф 1 встановлює обов’язок КУА повідомляти про суттєві зміни до умов первісного дозволу, то

параграф 2 визначає строки та наслідки розгляду такого повідомлення компетентним органом. Для повної імплементації недостатньо лише вимоги повідомити НКЦПФР про зміни. Закон має передбачати місячний строк для заперечень, можливість його продовження ще на один місяць із повідомленням КУА, а також правило, що зміни можуть бути впроваджені, якщо регулятор не заперечив протягом відповідного строку.

ПРОПОЗИЦІЯ. **Доповнити статтю 159** Закону України «Про інвестиційні фонди» новими частинами такого змісту:

«3. Комісія протягом одного місяця з дня отримання повідомлення компанії з управління активами про суттєві зміни умов, на підставі яких було видано ліцензію на провадження діяльності з управління активами інвестиційних фондів, розглядає такі зміни та має право прийняти рішення про встановлення обмежень щодо їх впровадження або про відмову в погодженні таких змін.

4. Комісія має право продовжити строк, визначений частиною третьою цієї статті, не більше ніж на один місяць, якщо вважає це необхідним з огляду на конкретні обставини справи. Про продовження строку Комісія повідомляє компанію з управління активами до закінчення первісного строку розгляду повідомлення.

5. Якщо Комісія протягом строків, визначених частинами третьою та четвертою цієї статті, не повідомила компанію з управління активами про встановлення обмежень щодо впровадження суттєвих змін або про відмову в їх погодженні, такі зміни вважаються погодженими та можуть бути впроваджені компанією з управління активами.»

AIFMD. Стаття 11 (1). Імплементована частково. Не врахований останній пункт параграфу 1 статті 11 у статті 168.

ПРОПОЗИЦІЯ. Додати частину четверту до **статті 168** Закону України «Про інвестиційні фонди»:

«**4**. Жоден учасник інвестиційного фонду не може отримувати пільгового режиму, якщо такий пільговий режим не розкрито у статуті або регламенті інвестиційного фонду.»

2.3. Посилення вимог до управління ризиками та конфліктами інтересів

Відповідні положення законопроєкту: статті 162, 169.

Відповідні положення AIFMD: статті 14–15, 18 та Додаток II.

AIFMD. Стаття 14 (2a). Це нова вимога частини 2a статті 14 Директиви 2011/61/ЄС (AIFMD), внесена Директивою (ЄС) 2024/927 (AIFMD II). Вона встановлює спеціальний обов’язок КАІФ у разі управління АІФ з ініціативи третьої сторони. Однак законопроєкт **не встановлює спеціального порядку для ситуації, коли фонд створюється або управляється за ініціативою зовнішньої особи**, яка може впливати на його інвестиційну стратегію, використовувати своє ім’я у назві фонду або виконувати функції делегата. Однак у положеннях про управління АІФ законопроекту **передбачена можливість делегування КУА окремих функцій іншій компанії з управління активами**.

Зокрема, інформація про делеговані функції та можливі конфлікти інтересів має відображатися в документації щодо фонду.

Тому ПРОПОНУЄТЬСЯ доповнити **статтю 162** Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною такого змісту:

«**7.** Якщо компанія з управління активами делегувала або має намір делегувати окремі функції іншій компанії з управління активам, зокрема у випадках, коли альтернативний інвестиційний фонд використовує найменування цієї компанії з управління активам, компанія з управління активами зобов'язана, з урахуванням можливих конфліктів інтересів, подати Комісії детальні пояснення та докази дотримання вимог цієї статті**.»**

AIFMD. Статті 15 (1-4). Частково Імплементовані. Законопроєкт № 16137 разом зі Стандартами корпоративного управління НКЦПФР створює нормативну основу для функціонування системи управління ризиками професійних учасників ринків капіталу та КУА. Водночас ця система не повністю відповідає спеціальним вимогам AIFMD щодо управління ризиками альтернативних інвестиційних фондів.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити **статтю 169** Закону України «Про інвестиційні фонди» новими частинами 3–7 такого змісту:

«3. Компанія з управління активами зобов'язана створити, впровадити та підтримувати постійну, адекватну та ефективну систему управління ризиками щодо кожного інвестиційного фонду, активами якого вона управляє, з урахуванням інвестиційної стратегії, цілей, структури активів, розміру та профілю ризику такого фонду.

4. Система управління ризиками повинна забезпечувати:

1) виявлення, вимірювання, управління та постійний моніторинг усіх суттєвих ризиків, пов'язаних з інвестиційною стратегією інвестиційного фонду;
2) оцінювання ризиків, пов'язаних з кожною інвестиційною позицією, та їх сукупного впливу на інвестиційний портфель фонду;
3) встановлення та контроль дотримання кількісних та/або якісних лімітів ризику;
4) проведення належної перевірки інвестицій до їх здійснення та регулярне оновлення результатів такої перевірки;
5) проведення стрес-тестування та аналізу сценаріїв з метою оцінки впливу несприятливих ринкових та інших умов на активи та зобов'язання фонду;
6) забезпечення відповідності профілю ризику фонду його розміру, структурі інвестиційного портфеля, інвестиційній стратегії та цілям, визначеним у регламенті, інвестиційній декларації та проспекті інвестиційних сертифікатів фонду.

5. Компанія з управління активами зобов'язана забезпечити функціональне та ієрархічне відокремлення функції управління ризиками від операційних функцій. Особам, відповідальним за управління ризиками, повинні бути забезпечені

необхідні повноваження, незалежність, доступ до інформації та можливість безпосереднього інформування органів управління компанії з управління активами про виявлені ризики та порушення встановлених лімітів.

У разі якщо з урахуванням характеру, масштабу та складності діяльності компанії з управління активами повне функціональне та ієрархічне відокремлення функції управління ризиками є непропорційним, компанія з управління активами зобов'язана запровадити спеціальні організаційні та адміністративні заходи для запобігання конфліктам інтересів та забезпечення незалежності функції управління ризиками, а також документально підтверджувати ефективність таких заходів.

6. Компанія з управління активами зобов'язана переглядати систему управління ризиками з належною періодичністю, але не рідше одного разу на рік, та вносити до неї необхідні зміни у разі зміни інвестиційної стратегії, структури активів, профілю ризику інвестиційного фонду або інших обставин, що можуть істотно вплинути на ризики такого фонду.

7. Компанія з управління активами не має права виключно або механічно покладатися на кредитні рейтинги, присвоєні кредитно-рейтинговими агентствами, під час оцінювання кредитоспроможності активів інвестиційного фонду. Компанія з управління активами повинна забезпечити проведення власної належної оцінки кредитного ризику з урахуванням характеристик відповідного активу та інвестиційної стратегії фонду.

Вимоги до систем управління ризиками, функціонального та ієрархічного відокремлення функції управління ризиками, порядку проведення належної перевірки інвестицій, стрес-тестування, встановлення лімітів ризику та здійснення моніторингу встановлюються нормативно-правовими актами Комісії з урахуванням характеру, масштабу та складності діяльності компанії з управління активами та кожного інвестиційного фонду, активами якого вона управляє.»

2.4. Врегулювання діяльності фондів, що надають позики

Відповідні положення законопроєкту: статті 2, 73-77.

Відповідні положення AIFMD: статті 4, 15 у редакції Директиви (ЄС) 2024/927.

AIFMD. Статті 15 (4a–4i). Параграфи 4a–4i є новим комплексом вимог AIFMD до АІФ, що надають позики (loan-originating AIFs), запровадженим Директивою (ЄС) 2024/927.

Виходячи із комплексності змін ПРОПОНУЮТЬСЯ наступні зміни та доповнення.

Доповнити главу 11 Закону України «Про інвестиційні фонди» **новою статтею 73-1 такого змісту**

Стаття 73-1. Особливості діяльності альтернативних інвестиційних фондів, що надають позики

1. Положення цієї статті застосовуються до кожного альтернативного інвестиційного фонду, який надає позики, незалежно від його виду, організаційної форми, інвестиційної стратегії та наявності статусу фонду венчурного капіталу, фонду соціального підприємництва, фонду довгострокових інвестицій або інвестиційного фонду нерухомості.

Для цілей цієї статті наданням позики вважається також набуття альтернативним інвестиційним фондом кредитної експозиції через третіх осіб у випадках, визначених цим Законом.

2. Компанія з управління активами зобов'язана забезпечити, щоб номінальна вартість позик, наданих альтернативним інвестиційним фондом одному позичальнику, сукупно не перевищувала 20 відсотків капіталу такого альтернативного інвестиційного фонду, якщо позичальником є:

1) фінансова установа;

2) альтернативний інвестиційний фонд;

3) публічний інвестиційний фонд.

Обмеження, встановлене цією частиною, застосовується з урахуванням спеціальних порогів, обмежень та умов інвестування, установлених цим Законом для окремих видів альтернативних інвестиційних фондів.

3. Компанія з управління активами зобов'язана забезпечити, щоб рівень левериджу альтернативного інвестиційного фонду, що надає позики, яким вона управляє, не перевищував:

1) 175 відсотків — для альтернативного інвестиційного фонду відкритого типу;

2) 300 відсотків — для альтернативного інвестиційного фонду закритого типу.

4. Для цілей частини третьої цієї статті рівень левериджу визначається як співвідношення величини експозиції альтернативного інвестиційного фонду, розрахованої за методом зобов'язань, до вартості чистих активів такого фонду.

Позики або кредитні зобов'язання, які повністю забезпечені договірними зобов'язаннями інвесторів щодо внесення капіталу до альтернативного інвестиційного фонду, не враховуються під час розрахунку величини експозиції для цілей цієї частини.

5. Якщо альтернативний інвестиційний фонд порушує вимоги щодо максимального рівня левериджу з причин, які не залежать від компанії з управління активами, така компанія зобов'язана протягом розумного строку вжити необхідних заходів для усунення порушення з належним урахуванням інтересів учасників фонду.

6. Обмеження рівня левериджу, встановлені частиною третьою цієї статті, не застосовуються до альтернативного інвестиційного фонду, який надає виключно позики акціонерам, якщо сукупна номінальна вартість таких позик не перевищує 150 відсотків капіталу такого фонду.

7. Обмеження концентрації позик, передбачене частиною другою цієї статті:

1) має бути дотримане до дати, визначеної регламентом альтернативного інвестиційного фонду або проспектом інвестиційних сертифікатів, але не пізніше ніж через 24 місяці з дати першого розміщення інвестиційних сертифікатів такого фонду;

2) припиняє застосовуватися після початку реалізації активів фонду з метою здійснення розрахунків з учасниками в межах ліквідації фонду;

3) тимчасово призупиняється у разі збільшення або зменшення капіталу фонду.

Тимчасове призупинення, передбачене пунктом 3 цієї частини, допускається лише на строк, необхідний з урахуванням інтересів учасників фонду, та не може перевищувати 12 місяців.

8. Строк досягнення обмеження концентрації позик, передбачений пунктом 1 частини сьомої цієї статті, визначається з урахуванням особливостей та характеристик активів, у які інвестує альтернативний інвестиційний фонд.

У виняткових випадках Комісія за наявності належним чином обґрунтованого інвестиційного плану компанії з управління активами має право погодити продовження такого строку, але не більше ніж на 12 місяців.

9. Компанія з управління активами зобов'язана забезпечити, щоб альтернативний інвестиційний фонд, яким вона управляє, не надавав позик:

1) компанії з управління активами, яка управляє таким фондом, або працівникам такої компанії;

2) кастодіальній установі такого фонду або особам, яким кастодіальна установа делегувала виконання своїх функцій щодо такого фонду;

3) особам, яким компанія з управління активами делегувала виконання функцій з управління таким фондом, або працівникам таких осіб;

4) юридичним особам, які входять до однієї групи з компанією з управління активами, крім випадків, коли така юридична особа є фінансовою установою, яка виключно фінансує позичальників, не зазначених у пунктах 1–3 цієї частини.

10. Усі надходження від позик, наданих альтернативним інвестиційним фондом, за вирахуванням дозволених платежів за адміністрування таких позик, зараховуються в повному обсязі до активів відповідного альтернативного інвестиційного фонду.

11. *Варіант 1*. Альтернативний інвестиційний фонд, що надає позики, має право надавати позики споживачам та здійснювати обслуговування споживчих кредитів лише у випадках та порядку, передбачених законодавством України про фінансові послуги та споживче кредитування.

Варіант 2: Альтернативним інвестиційним фондам забороняється надавати позики споживачам та здійснювати обслуговування споживчих кредитів на території України».

12. Забороняється управління компанією з управління активами альтернативним інвестиційним фондом, який здійснює надання позик, якщо вся або частина

інвестиційної стратегії такого фонду полягає в наданні позик виключно з метою подальшого передання таких позик або кредитних експозицій третім особам.

Ця заборона має поширюватися і на ситуації, коли фонд формально видає позику самостійно, і на ситуації, коли кредитна експозиція формується через третіх осіб.

13. У разі передачі альтернативним інвестиційним фондом третім особам позики, наданої таким фондом, компанія з управління активами зобов'язана забезпечити збереження за фондом не менше 5 відсотків номінальної вартості кожної такої позики.

14. Частка позики, передбачена частиною тринадцятою цієї статті, повинна залишатися у власності альтернативного інвестиційного фонду:

1) до моменту погашення позики — якщо строк її погашення становить до восьми років включно або якщо позика надана споживачу незалежно від строку її погашення;

2) протягом не менше восьми років — для інших позик.

15. Вимога щодо збереження частини позики не застосовується у разі:

1) початку реалізації активів альтернативного інвестиційного фонду з метою здійснення розрахунків з учасниками в межах ліквідації фонду;

2) якщо відчуження позики необхідне для дотримання обмежувальних заходів, застосованих відповідно до міжнародних зобов'язань України, або вимог, установлених для відповідного виду інвестиційного фонду;

3) якщо продаж позики є необхідним для реалізації інвестиційної стратегії альтернативного інвестиційного фонду в найкращих інтересах його учасників;

4) якщо продаж позики зумовлений погіршенням пов'язаного з нею ризику, виявленим компанією з управління активами в межах процедур оцінки кредитного ризику та управління ризиками, за умови, що набувача позики повідомлено про таке погіршення до або під час її придбання.

16. Компанія з управління активами зобов'язана документально підтверджувати підстави застосування винятків, передбачених частиною п'ятнадцятою цієї статті, та надавати відповідну інформацію Комісії на її вимогу.

17. Надання позик фондами венчурного капіталу, фондами соціального підприємництва та фондами довгострокових інвестицій здійснюються з дотриманням вимог статті 73-1 цього Закону.

Доповнити статтю 73 Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною такого змісту:

«Вимоги щодо максимального рівня левериджу альтернативного інвестиційного фонду, що надає позики, встановлюються відповідно до статті 73-1 цього Закону. У разі суперечності між загальними положеннями цієї статті та спеціальними обмеженнями, встановленими статтею 73-1 цього Закону, застосовуються спеціальні обмеження».

Частину восьму статті 76 Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити новими пунктами:

17) опис політики надання позик альтернативним інвестиційним фондом, включаючи критерії відбору позичальників, порядок оцінки кредитного ризику, процедури моніторингу та стягнення заборгованості;

18) інформацію про види позик, які має право надавати альтернативний інвестиційний фонд, максимальні строки їх погашення, застосовні обмеження щодо концентрації та левериджу;

19) інформацію про можливість відчуження позик третім особам, умови такого відчуження та вимоги щодо збереження альтернативним інвестиційним фондом частини кредитного ризику;

20) інформацію про порядок визначення, розподілу та розкриття доходів, витрат і видатків, пов'язаних із наданням та адмініструванням позик.

Частину **одинадцяту статті 76** Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити вимогою:

«Компанія з управління активами альтернативного інвестиційного фонду, що надає позики, додатково розкриває учасникам такого фонду інформацію про структуру кредитного портфеля, кількість позичальників, концентрацію кредитного ризику, прострочену заборгованість, знецінені позики, відчужені позики та частку кредитного ризику, збережену фондом».

Частину **четверту статті 76** Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити положенням:

«Річний звіт альтернативного інвестиційного фонду, що надає позики, повинен містити інформацію про всі доходи від наданих позик, витрати та видатки, пов'язані з їх адмініструванням, а також винагороди, комісії та інші платежі, сплачені третім особам за надання послуг щодо таких позик».

Доповнити **частину першу статті 77** Закону України «Про інвестиційні фонди» такими пунктами:

6) загальний обсяг наданих альтернативним інвестиційним фондом позик та кількість позичальників;

7) розподіл кредитного портфеля за видами позичальників, галузями економіки, валютами, строками погашення та рівнями кредитного ризику;

8) інформацію про найбільші кредитні експозиції та дотримання обмежень концентрації, передбачених статтею 73-1 цього Закону;

9) інформацію про прострочені та знецінені позики, створені резерви та здійснені заходи щодо стягнення заборгованості;

10) інформацію про позики, надані через третіх осіб або спеціальні компанії, та участь компанії з управління активами у структуруванні таких позик;

11) інформацію про позики, відчужені третім особам, частку кредитного ризику, збережену альтернативним інвестиційним фондом, та підстави застосування винятків із вимог щодо такого збереження.

Форми, порядок і періодичність подання інформації, зазначеної у пунктах 6-11 частини першої цієї статті з урахуванням розміру та характеру кредитного портфеля встановлюється Комісією.»

2.5. Запровадження цілісної системи управління ліквідністю відкритих альтернативних фондів

Відповідні положення законопроєкту: статті 72–76, 123, 169.

Відповідні положення AIFMD: стаття 16 та Додаток V у редакції Директиви (ЄС) 2024/927.

AIFMD 16. Не імплементована**.** Стаття 16 Директиви 2011/61/ЄС (AIFMD) у редакції Директиви (ЄС) 2024/927 (AIFMD II) передбачає комплексну систему управління ліквідністю АІФ. Її мета — забезпечити відповідність ліквідності активів фонду умовам погашення інвестиційних сертифікатів або акцій, своєчасне виконання вимог інвесторів та належне управління ризиком масового вилучення інвестицій.

Для імплементації цих положень у проєкті Закону України «Про інвестиційні фонди» доцільно передбачити окремі вимоги до КУА, спеціальні інструменти управління ліквідністю для відкритих АІФ, процедури стрес-тестування та повідомлення регулятора. Нижче ПРОПОНУЮТЬСЯ законодавчі поправки з орієнтовним місцем їх внесення.

Доповнити проєкт Закону України «Про інвестиційні фонди» **новою статтею 73-2 «Управління ліквідністю альтернативних інвестиційних фондів»**

Стаття 73-2. Управління ліквідністю альтернативних інвестиційних фондів

1. Компанія з управління активами зобов’язана щодо кожного альтернативного інвестиційного фонду, активами якого вона управляє, крім альтернативного інвестиційного фонду закритого типу, який не використовує леверидж, запровадити та підтримувати належну систему управління ліквідністю.

Така система повинна забезпечувати:

1) моніторинг ризику ліквідності альтернативного інвестиційного фонду;

2) оцінку здатності альтернативного інвестиційного фонду виконувати свої поточні та майбутні зобов’язання, зокрема зобов’язання щодо викупу інвестиційних сертифікатів;

3) відповідність профілю ліквідності активів альтернативного інвестиційного фонду характеру, обсягу та строкам виконання його зобов’язань;

4) визначення, оцінку та постійний моніторинг ризику невідповідності строків реалізації активів альтернативного інвестиційного фонду строкам виконання зобов’язань перед його учасниками;

5) виявлення, оцінку та управління ризиком значного обсягу заявок на викуп інвестиційних сертифікатів;

6) наявність процедур управління дефіцитом ліквідності та інших надзвичайних обставин, які можуть перешкоджати своєчасному виконанню зобов'язань перед учасниками.

2. Компанія з управління активами зобов'язана забезпечити узгодженість інвестиційної стратегії альтернативного інвестиційного фонду, профілю ліквідності його активів та політики викупу інвестиційних сертифікатів.

3. Компанія з управління активами зобов'язана регулярно проводити стрес-тестування ліквідності кожного альтернативного інвестиційного фонду, активами якого вона управляє, за звичайних та надзвичайних умов ліквідності.

Стрес-тестування повинно враховувати, зокрема:

1) можливість одночасного подання значної кількості заявок на викуп інвестиційних сертифікатів;

2) зниження ліквідності активів альтернативного інвестиційного фонду;

3) зміну ринкової вартості активів та можливість їх реалізації без істотного зниження вартості;

4) зміну строків виконання зобов'язань за активами та зобов'язаннями альтернативного інвестиційного фонду;

5) поєднання декількох несприятливих факторів.

Результати стрес-тестування повинні документуватися, враховуватися під час прийняття інвестиційних рішень та використовуватися для перегляду системи управління ліквідністю.

4. Компанія з управління активами зобов'язана забезпечити, щоб альтернативний інвестиційний фонд, який надає позики, створювався як фонд закритого типу.

Відступ від вимоги, встановленої абзацом першим цієї частини, допускається за умови, що компанія з управління активами може довести Комісії, що система управління ризиком ліквідності такого альтернативного інвестиційного фонду відповідає його інвестиційній стратегії та політиці викупу інвестиційних сертифікатів.

Порядок та критерії підтвердження відповідності системи управління ризиком ліквідності вимогам цієї частини встановлюються Комісією».

5. Компанія з управління активами, яка управляє альтернативним інвестиційним фондом відкритого типу, зобов'язана обрати щонайменше два інструменти управління ліквідністю з переліку, встановленого цією статтею, з урахуванням інвестиційної стратегії, профілю ліквідності активів та політики викупу інвестиційних сертифікатів такого фонду.

Обрані інструменти управління ліквідністю повинні бути передбачені регламентом альтернативного інвестиційного фонду та/або проспектом інвестиційних сертифікатів і можуть застосовуватися компанією з управління активами в інтересах учасників такого фонду.

Не допускається вибір виключно двох інструментів, передбачених пунктами 5 та 6 частини шостої цієї статті.

Компанія з управління активами зобов'язана розробити та застосовувати детальні внутрішні процедури щодо активації та припинення застосування кожного обраного інструменту управління ліквідністю, а також забезпечити належні операційні та адміністративні механізми його застосування.

Інформація про обрані інструменти та процедури їх активації і припинення застосування подається до Комісії в порядку, встановленому нею.

6. Інструментами управління ліквідністю відкритого альтернативного інвестиційного фонду є:

1) обмеження обсягу викупу — тимчасове часткове обмеження права учасників на викуп інвестиційних сертифікатів, за якого протягом визначеного періоду викупу підлягає лише встановлена частина інвестиційних сертифікатів, щодо яких подано заявки на викуп;

2) продовження строку попереднього повідомлення про викуп — збільшення строку, протягом якого учасник зобов'язаний повідомити компанію з управління активами про намір подати заявку на викуп інвестиційних сертифікатів;

3) комісія за викуп — плата, що справляється з учасника під час викупу інвестиційних сертифікатів у межах заздалегідь визначених умов та розмірів і враховує витрати фонду, пов'язані із забезпеченням ліквідності;

4) коригування розрахункової вартості інвестиційного сертифіката — заздалегідь визначений механізм коригування розрахункової вартості інвестиційного сертифіката шляхом застосування коефіцієнта, який відображає витрати фонду на забезпечення ліквідності;

5) подвійне ціноутворення — застосування різних цін для розміщення та викупу інвестиційних сертифікатів з урахуванням витрат фонду на придбання або реалізацію активів;

6) антидилюційний збір — збір, що сплачується учасником під час придбання або викупу інвестиційних сертифікатів та спрямовується на покриття витрат фонду, пов'язаних з відповідними операціями;

7) викуп у негрошовій формі — виконання зобов'язання щодо викупу інвестиційних сертифікатів шляхом передачі учаснику активів альтернативного інвестиційного фонду замість грошових коштів.

7. Викуп інвестиційних сертифікатів альтернативного інвестиційного фонду шляхом передачі активів такого фонду замість грошових коштів допускається виключно на вимогу кваліфікованого інвестора та за умови, що вартість активів, які передаються такому інвестору, відповідає пропорційній частці активів альтернативного інвестиційного фонду, що належить на праві власності такому інвестору.

Вимога щодо пропорційності, встановлена абзацом першим цієї частини, може не застосовуватися, якщо:

1) альтернативний інвестиційний фонд здійснює маркетинг своїх інвестиційних сертифікатів виключно серед кваліфікованих інвесторів;

2) інвестиційна політика альтернативного інвестиційного фонду передбачає відтворення складу певного індексу акцій або боргових цінних паперів, а такий фонд є біржовим фондом.

8. Компанія з управління активами відкритого альтернативного інвестиційного фонду має право в інтересах учасників такого фонду:

1) тимчасово зупинити розміщення та викуп інвестиційних сертифікатів;

2) активувати або припинити застосування будь-якого з обраних інструментів управління ліквідністю, передбачених частиною шостою цієї статті;

3) застосувати механізм відокремлення активів у випадках та порядку, встановлених Комісією.

Тимчасове зупинення розміщення та викупу інвестиційних сертифікатів або застосування механізму відокремлення активів допускається виключно у виняткових випадках, коли цього вимагають обставини та таке рішення є обґрунтованим з огляду на інтереси учасників альтернативного інвестиційного фонду.

Рішення про застосування інструментів управління ліквідністю повинно бути документально обґрунтованим та відповідати внутрішнім процедурам компанії з управління активами.

9. Компанія з управління активами зобов’язана невідкладно повідомити Комісію про:

1) активацію або припинення застосування інструменту тимчасового зупинення розміщення та викупу інвестиційних сертифікатів;

2) активацію або припинення застосування будь-якого іншого обраного інструменту управління ліквідністю, якщо його застосування або припинення застосування відбувається не в межах звичайного порядку, передбаченого регламентом альтернативного інвестиційного фонду або проспектом інвестиційних сертифікатів.

Компанія з управління активами зобов’язана повідомити Комісію про намір активувати або припинити застосування механізму відокремлення активів у розумний строк до його активації або припинення застосування.

Порядок, форма та строки подання таких повідомлень встановлюються Комісією.

10. Комісія має право в інтересах учасників альтернативного інвестиційного фонду та у виняткових обставинах, після консультацій з компанією з управління активами, вимагати від такої компанії тимчасового зупинення або відновлення розміщення та викупу інвестиційних сертифікатів, якщо це необхідно для захисту прав та інтересів учасників або забезпечення фінансової стабільності.

11. Комісія встановлює нормативно-правовими актами:

1) вимоги до системи управління ризиком ліквідності альтернативних інвестиційних фондів;
2) вимоги до порядку проведення, періодичності та документування стрес-тестування ліквідності;
3) характеристики, порядок та умови застосування інструментів управління ліквідністю, передбачених цим Законом;
4) вимоги до внутрішніх політик і процедур компаній з управління активами щодо вибору, активації та припинення застосування інструментів управління ліквідністю;
5) порядок та строки повідомлення Комісії про активацію і припинення застосування інструментів управління ліквідністю;
6) додаткові вимоги до системи управління ліквідністю відкритих альтернативних інвестиційних фондів, що надають позики».

Частину четверту статті 27 Закону України «Про інвестиційні фонди» викласти в такій редакції:

«4. Компанія з управління активами відкритого інвестиційного фонду має право в інтересах учасників такого фонду тимчасово зупинити розміщення та викуп інвестиційних сертифікатів виключно у виняткових випадках, коли цього вимагають обставини та таке зупинення є обґрунтованим з огляду на інтереси учасників фонду.

Компанія з управління активами відкритого альтернативного інвестиційного фонду має право також активувати або припиняти застосування інструментів управління ліквідністю, передбачених статтею 73-2 цього Закону.

У разі прийняття рішення про тимчасове зупинення розміщення та викупу інвестиційних сертифікатів або застосування механізму відокремлення активів компанія з управління активами зобов’язана діяти відповідно до вимог статті 73-2 цього Закону та нормативно-правових актів Комісії.

Компанія з управління активами зобов’язана повідомити Комісію про таке рішення у строки та порядку, встановлені статтею 73-2 цього Закону.

Доповнити статтю 20 Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною такого змісту:

«9. Строки та порядок викупу інвестиційних сертифікатів відкритого альтернативного інвестиційного фонду визначаються з урахуванням його інвестиційної стратегії, профілю ліквідності активів та обраних інструментів управління ліквідністю відповідно до статті 73-2 цього Закону.

У разі активації інструментів управління ліквідністю, передбачених статтею 73-2 цього Закону, строки та умови викупу інвестиційних сертифікатів застосовуються з урахуванням положень регламенту такого фонду та проспекту інвестиційних сертифікатів».

Доповнити перелік обов’язкової інформації у **статті 60, частина третя, і статті 65, частина друга** Закону України «Про інвестиційні фонди», окремими пунктами такого змісту:

«опис системи управління ризиком ліквідності альтернативного інвестиційного фонду, включаючи політику викупу інвестиційних сертифікатів за звичайних та надзвичайних обставин, перелік обраних інструментів управління ліквідністю, умови та порядок їх активації і припинення застосування, а також обставини, за яких може бути зупинено розміщення та викуп інвестиційних сертифікатів або застосовано механізм відокремлення активів».

Викласти **пункт 8 частини восьмої статті 76** Закону України «Про інвестиційні фонди» у новій редакції, розширивши його зміст:

«8) опису системи управління ризиком ліквідності альтернативного інвестиційного фонду, у тому числі:

1) політики викупу інвестиційних сертифікатів за звичайних та надзвичайних обставин;
2) прав учасників альтернативного інвестиційного фонду щодо викупу інвестиційних сертифікатів та чинних умов такого викупу;
3) переліку інструментів управління ліквідністю, обраних компанією з управління активами відповідно до статті 73-2 цього Закону;
4) умов, порядку та можливих наслідків активації і припинення застосування кожного з таких інструментів;
5) обставин, за яких може бути тимчасово зупинено розміщення та викуп інвестиційних сертифікатів;
6) можливості застосування механізму відокремлення активів та умов його застосування;
7) основних ризиків, пов’язаних із ліквідністю активів альтернативного інвестиційного фонду, включаючи ризик неможливості або несвоєчасного виконання заявок учасників на викуп інвестиційних сертифікатів».

2.6. Сек’юритизація

Відповідні положення законопроєкту: стаття 169

Відповідні положення AIFMD: стаття 17

AIFMD 17. Не імплементована**.** У чинній консолідованій редакції AIFMD стаття 17 містить одну основну вимогу: якщо КУА (AIFM) має інвестиційну позицію у сек’юритизації, яка більше не відповідає вимогам Регламенту (ЄС) 2017/2402, вона повинна діяти в найкращих інтересах учасників відповідного АІФ та, за необхідності, вживати коригувальних заходів.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити **статтю 169** Закону України «Про інвестиційні фонди **новою частиною** такого змісту:

«3. Якщо компанія з управління активами, яка управляє альтернативним інвестиційним фондом, виявила, що позиція сек’юритизації, до якої інвестовано активи такого фонду, не відповідає вимогам Закону України "Про сек’юритизацію та облігації з покриттям" та/або нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до нього, компанія з управління активами зобов’язана:

1) діяти в найкращих інтересах учасників відповідного альтернативного інвестиційного фонду з урахуванням характеру та істотності виявленої невідповідності, а також можливих наслідків для такого фонду та його учасників;

2) оцінити вплив виявленої невідповідності на ризики, вартість та ліквідність.»

2.7. Удосконалення оцінки активів

Відповідні положення законопроєкту: стаття 75.

Відповідні положення AIFMD: стаття 19

AIFMD 19. Імплементована частково**.** Проєкт Закону № 16137 уже містить окрему статтю 75 «Особливості оцінки активів альтернативних інвестиційних фондів», яка значною мірою відтворює статтю 19 AIFMD. ПРОПОНУЄТЬСЯ доопрацювати статтю 75, усунувши прогалини та узгодивши термінологію з новим Законом України № 5020-IX «Про оцінку майна».

Доповнити **частину третю статті 75** Закону України «Про інвестиційні фонди» новим абзацом такого змісту:

«Для альтернативного інвестиційного фонду закритого типу оцінка активів та розрахунок вартості чистих активів такого фонду, а також вартості інвестиційного сертифіката здійснюються також у разі збільшення або зменшення капіталу такого фонду».

Викласти **положення частини четвертої статті 75** Закону України «Про інвестиційні фонди» щодо зовнішнього оцінювача в такій редакції:

«Зовнішнім оцінювачем альтернативного інвестиційного фонду може бути фізична особа, яка має право на здійснення професійної оцінювальної діяльності відповідно до Закону України "Про оцінку майна", або юридична особа, у складі якої працює оцінювач, який має таке право, за умови забезпечення незалежності виконання функції оцінки.

Зовнішній оцінювач повинен бути незалежним від альтернативного інвестиційного фонду, компанії з управління активами, яка управляє активами такого фонду, а також від будь-яких інших осіб, тісно пов’язаних з альтернативним інвестиційним фондом або компанією з управління активами.

Незалежність зовнішнього оцінювача повинна забезпечувати відсутність конфлікту інтересів, який може вплинути на об’єктивність оцінки, та відсутність неналежного впливу з боку компанії з управління активами, інвестиційного фонду або інших заінтересованих осіб».

Викласти **частину шосту статті 75** Закону України «Про інвестиційні фонди» у такій редакції:

«6. Компанія з управління активами, яка здійснює управління активами альтернативного інвестиційного фонду, повинна забезпечити, щоб призначений зовнішній оцінювач відповідав таким вимогам:

1) фізична особа, яка безпосередньо здійснює оцінку майна, набула право на здійснення професійної оцінювальної діяльності відповідно до Закону України

"Про оцінку майна", зокрема інформація про неї внесена до Єдиного реєстру оцінювачів України;

2) зовнішній оцінювач має достатні професійні гарантії, кадрові, технічні та інші ресурси, необхідні для ефективного виконання функції оцінки;

3) зовнішній оцінювач має належні знання та досвід щодо інвестиційної стратегії альтернативного інвестиційного фонду та особливостей активів, які підлягають оцінці;

зовнішній оцінювач має належну ділову репутацію та підтверджений досвід проведення оцінки відповідних видів активів;

4) зовнішній оцінювач забезпечує наявність належних внутрішніх процедур, які гарантують незалежність, неупередженість, послідовність та достовірність оцінки;

5) призначення зовнішнього оцінювача здійснюється з дотриманням вимог цього Закону щодо аутсорсингу, якщо залучення такого оцінювача здійснюється на умовах аутсорсингу;

6) зовнішній оцінювач не має конфлікту інтересів, який може вплинути на належне виконання функції оцінки, або запровадив ефективні заходи для його усунення».

Уточнити **частину сьому статті 75** Закону України «Про інвестиційні фонди» таким чином:

«7. Компанія з управління активами зобов’язана повідомити Комісію про призначення зовнішнього оцінювача до початку виконання ним функції оцінки, надавши інформацію про такого оцінювача, його професійну кваліфікацію, досвід, правовий статус, наявність професійних гарантій та заходи із забезпечення незалежності.

Комісія має право вимагати заміни зовнішнього оцінювача, якщо він не відповідає вимогам частини шостої цієї статті або якщо його призначення чи діяльність створює конфлікт інтересів, який може негативно вплинути на об’єктивність оцінки».

Доповнити **статтю 75** Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною такого змісту:

«**11.** Комісія має право вимагати від компанії з управління активами, яка самостійно здійснює функцію оцінки активів альтернативного інвестиційного фонду, проведення перевірки процедур оцінки та/або результатів оцінки незалежним зовнішнім оцінювачем або, у відповідних випадках, аудитором.

Така перевірка може вимагатися Комісією, зокрема, у разі виявлення ознак порушення вимог законодавства щодо оцінки активів, невідповідності застосовуваних процедур оцінки характеру активів фонду, наявності конфлікту інтересів або обґрунтованих сумнівів щодо достовірності результатів оцінки».

2.8. Посилення вимог до делегування функцій КУА

Відповідні положення законопроєкту: стаття 166.

Відповідні положення AIFMD: стаття 20 у редакції Директиви (ЄС) 2024/927.

AIFMD 20. Імплементована частково. Стаття 20 Директиви 2011/61/ЄС (AIFMD) регулює делегування компанією з управління активами своїх функцій третім особам. Її ключова вимога: КУА може передавати окремі функції на виконання іншій особі, але не може внаслідок такого делегування перетворитися на формальну або «поштову скриньку» — тобто втратити реальну спроможність управляти АІФ та відповідати за виконання своїх обов'язків.

Чинні три частини статті 166 проєкту Закону № 16137 закріплюють лише загальний дозвіл на аутсорсинг, відповідальність КУА та заборону формального управління, але не забезпечують повної імплементації статті 20 AIFMD у редакції AIFMD II.

ПРОПОЗИЦІЯ. Викласти статтю 166 Закону України «Про інвестиційні фонди» у новій редакції.

Стаття 166. Делегування функцій компанії з управління активами

1. Компанія з управління активами під час здійснення діяльності з управління активами публічного інвестиційного фонду та/або альтернативного інвестиційного фонду має право делегувати третім особам виконання однієї або декількох функцій, пов'язаних з управлінням таким фондом, у тому числі функцій з управління портфелем, управління ризиками, адміністративних функцій, функцій з маркетингу, а також інших функцій, визначених нормативно-правовими актами Комісії.

Делегування функцій здійснюється на підставі письмового договору між компанією з управління активами та особою, якій делегуються відповідні функції.

2. Компанія з управління активами має право делегувати функції третім особам за умови дотримання таких вимог:

1) компанія з управління активами повинна мати об'єктивні та документально підтверджені причини для делегування відповідних функцій, а також обґрунтувати обрану нею структуру делегування;

2) особа, якій делегуються функції, повинна мати достатні фінансові, кадрові, технічні та організаційні ресурси для належного виконання делегованих функцій;

3) особи, які фактично здійснюють діяльність з виконання делегованих функцій, повинні мати належну професійну кваліфікацію, досвід та бездоганну ділову репутацію;

4) компанія з управління активами повинна переконатися у професійній спроможності та відповідності особи, якій делегуються функції, вимогам законодавства, а також здійснити належну перевірку такої особи до укладення договору про делегування;

5) делегування не повинно перешкоджати ефективному здійсненню державного регулювання та нагляду за діяльністю компанії з управління активами або управлінню інвестиційним фондом в найкращих інтересах його учасників;

6) компанія з управління активами повинна мати достатні кадрові, технічні та організаційні ресурси для здійснення постійного контролю за виконанням делегованих функцій.

3. Делегування функцій з управління портфелем та/або управління ризиками може здійснюватися виключно особам, які мають право провадити відповідну діяльність згідно із законодавством та перебувають під наглядом відповідного державного органу.

У разі делегування таких функцій особі, зареєстрованій або створеній за межами України, повинна бути забезпечена можливість співпраці між Комісією та відповідним іноземним органом нагляду в межах їхніх повноважень.

4. Компанія з управління активами зобов'язана до набрання чинності договором про делегування повідомити Комісію про намір делегувати відповідні функції.

Повідомлення повинно містити інформацію про особу, якій планується делегувати функції, перелік та обсяг функцій, що делегуються, причини делегування, наявні ресурси для виконання таких функцій, а також заходи, які компанія з управління активами застосовуватиме для контролю за їх виконанням.

Порядок, форма та строки подання такого повідомлення визначаються нормативно-правовими актами Комісії.

5. Компанія з управління активами зобов'язана забезпечити постійний контроль за виконанням делегованих функцій, у тому числі шляхом:

1) регулярного оцінювання якості та належності виконання делегованих функцій;

2) отримання від особи, якій делеговано функції, інформації та документів, необхідних для здійснення контролю;

3) надання особі, якій делеговано функції, обов'язкових для виконання вказівок щодо належного виконання таких функцій;

4) забезпечення можливості доступу до інформації, документів та інших матеріалів, пов'язаних із виконанням делегованих функцій;

5) здійснення періодичної перевірки відповідності особи, якій делеговано функції, вимогам, установленим цією статтею.

Компанія з управління активами повинна мати можливість у будь-який час припинити делегування функцій, зокрема з негайним набранням чинності такого рішення, якщо це необхідно для захисту інтересів учасників інвестиційного фонду.

6. Забороняється делегування функцій з управління портфелем та управління ризиками:

1) кастодіальній установі, призначеній для відповідного інвестиційного фонду, або особі, якій така кастодіальна установа делегувала виконання своїх функцій;

2) іншій особі, якщо її інтереси можуть суперечити інтересам компанії з управління активами або учасників інвестиційного фонду, крім випадків, коли виконання функцій з управління портфелем та управління ризиками функціонально та ієрархічно відокремлене від інших потенційно конфліктних функцій такої особи, а відповідні конфлікти інтересів належним чином виявляються, управляються, контролюються та розкриваються учасникам інвестиційного фонду.

7. Особа, якій делеговано виконання функцій, має право передати виконання таких функцій іншій особі (субделегування) виключно за одночасного дотримання таких умов:

1) компанія з управління активами надала попередню письмову згоду на таке субделегування;

2) компанія з управління активами до набрання чинності домовленістю про субделегування повідомила про це Комісію;

3) особа, якій передаються функції в порядку субделегування, відповідає вимогам, установленим цією статтею до осіб, яким делегуються функції;

4) субделегування не перешкоджає компанії з управління активами здійснювати належний контроль за виконанням відповідних функцій.

У разі подальшої передачі функцій наступним субделегатам вимоги цієї частини застосовуються до кожного наступного рівня субделегування.

8. Компанія з управління активами несе повну та безумовну відповідальність перед інвестиційним фондом та його учасниками за належне виконання функцій з управління інвестиційним фондом незалежно від факту делегування таких функцій або їх субделегування.

Делегування функцій не звільняє компанію з управління активами від обов’язку забезпечувати дотримання вимог цього Закону та інших актів законодавства України особами, яким делеговано відповідні функції, незалежно від місцезнаходження таких осіб та їхнього регуляторного статусу.

9. Компанія з управління активами не має права делегувати функції в такому обсязі, за якого вона фактично втрачає можливість здійснювати управління інвестиційним фондом та перетворюється на особу, яка виконує виключно формальні функції з управління таким фондом.

10. Делегування функцій не повинно призводити до:

1) втрати компанією з управління активами можливості приймати самостійні управлінські рішення щодо інвестиційного фонду;

2) втрати компанією з управління активами можливості здійснювати ефективний контроль за діяльністю особи, якій делеговано функції;

3) виникнення конфліктів інтересів, які можуть завдати шкоди інтересам інвестиційного фонду або його учасників;

4) обмеження повноважень Комісії щодо здійснення державного регулювання та нагляду за діяльністю компанії з управління активами.

11. Вимоги цієї статті щодо делегування функцій не застосовуються до дистриб'юторів, які діють від власного імені та здійснюють розміщення інвестиційних сертифікатів відповідно до законодавства про ринки капіталу або через страхові інвестиційні продукти відповідно до законодавства про страхування, за умови дотримання вимог законодавства, що регулює відповідну діяльність.

12. Комісія встановлює нормативно-правовими актами:

1) вимоги до осіб, яким можуть делегуватися функції;

2) порядок проведення компанією з управління активами належної перевірки таких осіб;

3) вимоги до договорів про делегування функцій;

4) порядок повідомлення Комісії про делегування та субделегування функцій;

5) вимоги до здійснення компанією з управління активами контролю за виконанням делегованих функцій;

6) критерії, за якими визначається, що компанія з управління активами фактично втратила можливість здійснювати управління інвестиційним фондом та перетворилася на формальну структуру.

2.9. Уточнення регулювання кастодіальних послуг

Відповідні положення законопроєкту: статті 173–184.

Відповідні положення AIFMD: стаття 21 у редакції Директиви (ЄС) 2024/927.

AIFMD 21. Імплементована частково. Стаття 21 AIFMD регулює призначення, функції, відповідальність і незалежність депозитарію АІФ. Для проєкту Закону України «Про інвестиційні фонди» ключове завдання — забезпечити, щоб положення про кастодіальну установу відповідали не лише загальним вимогам щодо зберігання активів, а й усім спеціальним вимогам AIFMD до депозитарної функції.

ПРОПОЗИЦІЇ.

Доповнити **статтю 173** Закону України «Про інвестиційні фонди» **новою частиною**:

«**4**. Для кожного альтернативного інвестиційного фонду компанія з управління активами зобов'язана забезпечити призначення однієї кастодіальної установи, яка виконує функції кастодіальної установи такого фонду відповідно до цього Закону.

Призначення кастодіальної установи здійснюється на підставі письмового договору між кастодіальною установою та компанією з управління активами, яка діє від імені та в інтересах інвестиційного фонду, або між кастодіальною установою та інвестиційним фондом у випадках, передбачених цим Законом».

Доповнити **частину першу статті 174** Закону України «Про інвестиційні фонди» такими пунктами:

«8) забезпечення того, щоб розміщення, випуск, зворотне придбання, викуп та анулювання інвестиційних сертифікатів інвестиційного фонду здійснювалися відповідно до законодавства України, регламенту інвестиційного фонду та проспекту інвестиційних сертифікатів (інформації про інвестиційні сертифікати), а також перевірка належного виконання відповідних процедур;

9) перевірка на постійній основі того, що процедури оцінки активів інвестиційного фонду та розрахунку вартості чистих активів і вартості інвестиційних сертифікатів відповідають законодавству України, регламенту інвестиційного фонду та проспекту інвестиційних сертифікатів (інформації про інвестиційні сертифікати);

10) перевірка виконання компанією з управління активами інвестиційної декларації, обмежень щодо складу та структури активів інвестиційного фонду, обмежень щодо використання левериджу та інших інвестиційних обмежень, установлених законодавством України та регламентом інвестиційного фонду;

11)забезпечення того, щоб у правочинах щодо активів інвестиційного фонду будь-яке зустрічне надання (оплата, передача активів або інша належна компенсація) надходило інвестиційному фонду у звичайні строки, встановлені для відповідного виду операцій;

12) перевірка правильності застосування доходів інвестиційного фонду відповідно до законодавства України та регламенту інвестиційного фонду».

Доповнити **статтю 174** Закону України «Про інвестиційні фонди» **окремою частиною**:

«**7.** Кастодіальна установа зобов’язана здійснювати наглядові функції з урахуванням характеру, масштабу та складності інвестиційної стратегії інвестиційного фонду, видів активів, у які інвестує такий фонд, та організації діяльності компанії з управління активами.

Для здійснення наглядових функцій кастодіальна установа зобов’язана розробити, документувати та застосовувати відповідні процедури перевірки та звірки операцій з активами інвестиційного фонду, регулярно переглядати такі процедури та забезпечувати їх ефективне виконання.

У разі виявлення порушень законодавства України, регламенту інвестиційного фонду або проспекту інвестиційних сертифікатів (інформації про інвестиційні сертифікати) кастодіальна установа зобов’язана повідомити компанію з управління активами та вимагати вжиття заходів для усунення таких порушень. У разі невжиття відповідних заходів кастодіальна установа повідомляє Комісію в порядку, встановленому нормативно-правовими актами Комісії».

Викласти **пункт 6 частини першої статті 174** Закону України «Про інвестиційні фонди» у такій редакції:

«6) забезпечення ефективного та належного моніторингу всіх грошових потоків інвестиційного фонду, у тому числі шляхом отримання інформації про всі грошові рахунки, відкриті на ім’я інвестиційного фонду, компанії з управління активами, яка діє від імені інвестиційного фонду, або кастодіальної установи, яка діє від імені інвестиційного фонду, незалежно від того, в якій банківській установі відкрито такі рахунки».

Доповнити **пункт 6 частини третьої статті 174** Закону України «Про інвестиційні фонди»:

«Повторне використання активів інвестиційного фонду кастодіальною установою допускається виключно за умови отримання попередньої письмової згоди інвестиційного фонду або компанії з управління активами, яка діє від імені такого фонду, та за дотримання вимог цього Закону щодо захисту інтересів учасників інвестиційного фонду».

Доповнити **частину третю статті 174** Закону України «Про інвестиційні фонди» такими положеннями:

«Кастодіальна установа зобов’язана забезпечити, щоб фінансові інструменти, які перебувають на зберіганні у неї або третьої особи, якій делеговано функції зберігання, обліковувалися таким чином, щоб у будь-який час можна було чітко ідентифікувати їх як активи відповідного інвестиційного фонду та відокремити їх від:

1) власних активів кастодіальної установи;

2) активів третьої особи, якій делеговано функції зберігання;

3) активів інших клієнтів кастодіальної установи або такої третьої особи.

Кастодіальна установа зобов’язана забезпечувати регулярну звірку власних записів та рахунків з обліковими записами третіх осіб, яким делеговано функції зберігання активів, а також здійснювати таку звірку з частотою, що відповідає характеру, обсягу та ризикам відповідних активів».

Додати **нову частину до статті 174** Закону України «Про інвестиційні фонди»:

«**8.** Компанія з управління активами зобов’язана забезпечити надання кастодіальній установі повної та достовірної інформації про всі наявні грошові рахунки інвестиційного фонду, а також негайно повідомляти кастодіальну установу про відкриття нових рахунків або зміну інформації про такі рахунки.

Кастодіальна установа повинна отримувати інформацію про грошові рахунки інвестиційного фонду безпосередньо від банків та інших установ, у яких відкрито такі рахунки, у порядку, що забезпечує повноту та достовірність інформації про грошові потоки інвестиційного фонду».

Викласти **частину першу статті 181** Закону України «Про інвестиційні фонди» у такій редакції:

«1. Кастодіальна установа має право делегувати третім особам виключно функції зберігання фінансових інструментів інвестиційного фонду за умови дотримання вимог цієї статті.

Делегування третім особам функцій моніторингу грошових потоків, перевірки права власності на активи, ведення обліку активів, здійснення наглядових функцій та інших функцій кастодіальної установи, передбачених цим Законом, не допускається».

Доповнити **статтю 181** Закону України «Про інвестиційні фонди» **новою частиною**:

«**4.** Кастодіальна установа має право делегувати функції зберігання активів третій особі виключно за наявності об'єктивних причин такого делегування та за умови, що таке делегування не здійснюється з метою уникнення вимог цього Закону.

Кастодіальна установа зобов'язана здійснити належну перевірку третьої особи до делегування їй функцій зберігання активів, а також забезпечувати постійний моніторинг діяльності такої особи та періодичну перевірку відповідності її діяльності встановленим вимогам.

Третя особа, якій делеговано функції зберігання активів, повинна забезпечувати належне відокремлення активів інвестиційного фонду від власних активів, активів кастодіальної установи та активів інших клієнтів.

Делегування функцій зберігання активів не звільняє кастодіальну установу від відповідальності за виконання своїх обов'язків, крім випадків та за умов, прямо передбачених цим Законом».

Доповнити **статтю 182** Закону України «Про інвестиційні фонди» **новими частинами**:

«**7**. Кастодіальна установа несе відповідальність за втрату фінансових інструментів, які перебувають на зберіганні у неї або третьої особи, якій делеговано функції зберігання таких фінансових інструментів, незалежно від того, чи була така втрата спричинена діями або бездіяльністю кастодіальної установи або такої третьої особи.

Кастодіальна установа звільняється від відповідальності за втрату фінансового інструменту виключно за умови доведення того, що втрата стала наслідком зовнішньої події, яка перебувала поза її розумним контролем, наслідки якої були неминучими, незважаючи на всі розумні зусилля кастодіальної установи щодо їх запобігання».

«**8**. Кастодіальна установа може передати третій особі, якій делеговано функції зберігання фінансових інструментів, свою відповідальність за втрату фінансових інструментів виключно за одночасного дотримання таких умов:

1) передача відповідальності прямо передбачена письмовим договором між кастодіальною установою та третьою особою;
2) кастодіальна установа може довести наявність об'єктивних причин для такої передачі відповідальності;

3) інвестиційний фонд або компанія з управління активами, яка діє від його імені, отримали належне повідомлення про передачу відповідальності;
4) учасники інвестиційного фонду були належним чином поінформовані про таку передачу відповідальності до здійснення інвестицій або в інший спосіб, передбачений законодавством;
5) договір між кастодіальною установою та третьою особою передбачає відповідальність такої третьої особи перед інвестиційним фондом або кастодіальною установою за втрату фінансових інструментів.

Передача відповідальності третій особі не звільняє кастодіальну установу від обов'язку забезпечити дотримання вимог цього Закону щодо зберігання активів та захисту інтересів учасників інвестиційного фонду».

2.9. Посилення вимог до регуляторної звітності

Відповідні положення законопроєкту: статті 77, 171.

Відповідні положення AIFMD: статті 22-24 у редакції Директиви (ЄС) 2024/927.

AIFMD 23 (4). Імплементована частково**.** Містить вичерпний перелік інформації**,** яку КУА повинні періодично розкривати інвесторам для кожного АІФ, якими вони управляють, та для кожного АІФ, які вони просувають на ринку. Не враховано повністю.

ПРОПОЗИЦІЯ**. Частину одинадцяту статті 76** Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити пунктами 4–6 такого змісту:

«4) структуру портфеля кредитів, наданих альтернативним інвестиційним фондом, зокрема інформацію про основні категорії позичальників, види кредитів, строки їх погашення, рівень концентрації кредитного портфеля та якість кредитів;

5) щорічно — інформацію про всі збори, платежі та витрати, які прямо або опосередковано понесли учасники альтернативного інвестиційного фонду протягом відповідного звітного періоду;

6) щорічно — інформацію про будь-які материнські підприємства, дочірні підприємства або спеціальні платформи фінансування, які використовуються у зв'язку з інвестиціями альтернативного інвестиційного фонду компанією з управління активами або від її імені».

AIFMD 24 (2). Не імплементована**.** Містить перелік інформації**,** яку КУА повинна для кожного АІФ, якими вона управляє, та для кожного АІФ, які вона просуває на ринку, надати компетентним органам своєї держави.

ПРОПОЗИЦІЯ**. Частину першу статті 77** Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити пунктами 6–10 такого змісту:

«6) відсоток активів альтернативного інвестиційного фонду, до яких застосовуються спеціальні механізми, зумовлені їх неліквідністю;

7) інформацію про будь-які нові механізми управління ліквідністю альтернативного інвестиційного фонду;

8) поточний профіль ризику альтернативного інвестиційного фонду та інформацію про системи управління ризиками, які використовує компанія з управління активами для управління ринковим ризиком, ризиком ліквідності, ризиком контрагента та іншими ризиками, включаючи операційний ризик;

9) інформацію про основні категорії активів, у які здійснив інвестування альтернативний інвестиційний фонд;

10) результати стрес-тестування альтернативного інвестиційного фонду, проведеного відповідно до вимог цього Закону щодо управління ризиками та управління ліквідністю».

AIFMD 24 (3). Не імплементована**.** Містить перелік інформації**,** яку КУА повинна на запит надавати компетентним органам своєї держави.

ПРОПОЗИЦІЯ. **Доповнити статтю 77** Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною такого змісту:

«**2**. На запит Комісії компанія з управління активами зобов'язана надати такі документи:

1) річний звіт щодо кожного альтернативного інвестиційного фонду, активами якого управляє компанія з управління активами, за кожний фінансовий рік, складений відповідно до вимог цього Закону щодо річної звітності альтернативних інвестиційних фондів;

2) детальний перелік усіх альтернативних інвестиційних фондів, активами яких управляє компанія з управління активами, станом на кінець кожного звітного кварталу.»

AIFMD 24 (4). Не імплементована**.** Містить перелік інформації**,** яку КУА, яка управляє АІФ, що використовують леверидж на постійній основі, повинна надавати компетентним органам своєї держави.

ПРОПОЗИЦІЯ. **Доповнити статтю 77** Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною такого змісту:

«**3**. Щодо кожного альтернативного інвестиційного фонду, який використовує леверидж у значному обсязі:

а) загальний рівень левериджу, що застосовується таким альтернативним інвестиційним фондом;

б) розподіл левериджу між левериджем, що виникає внаслідок запозичення грошових коштів або цінних паперів, та левериджем, вбудованим у фінансові деривативи;

в) ступінь повторного використання активів альтернативного інвестиційного фонду в межах угод, пов'язаних із застосуванням левериджу;

г) найменування або іншу ідентифікаційну інформацію п'яти найбільших джерел запозичення грошових коштів або цінних паперів для кожного такого

альтернативного інвестиційного фонду та суми левериджу, отриманого від кожного з таких джерел».

AIFMD 24 (5). Диспозитивна**.** Містить норму, що компетентні органи держави за необхідності можуть вимагати від КУА додаткову інформацію для ефективного моніторингу системного ризику.

ПРОПОЗИЦІЯ. **Статтю 77 доповнити** Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною такого змісту:

«**4**. У разі необхідності здійснення ефективного моніторингу системних ризиків на ринках капіталу Комісія має право вимагати від компанії з управління активами подання додаткової інформації щодо альтернативних інвестиційних фондів, активами яких вона управляє, як на періодичній основі, так і в окремих випадках.

Склад, обсяг, формат, порядок та строки подання такої додаткової інформації визначаються Комісією з урахуванням мети її отримання та необхідності забезпечення пропорційності регуляторного навантаження на компанії з управління активами».

2.10. Доповнення правил щодо придбання контролю над непублічними компаніями

Відповідні положення законопроєкту: потребує введення окремого узгодженого блоку норм; загальні положення про істотну участь у КУА не є еквівалентом регулювання придбання контролю над портфельними компаніями.

Відповідні положення AIFMD: статті 26–30.

AIFMD 26-30. Ці положення регулюють окремий комплекс питань: придбання АІФ контролю над компаніями, повідомлення про зміну часток участі, розкриття інформації акціонерам і працівникам, звітність про діяльність контрольованої компанії та обмеження на виведення її активів. У проєкті № 16137 окремого механізму, який комплексно регулював би ці питання для КУА та АІФ, немає.

ПРОПОЗИЦІЯ. **Розділ IV Закону України «Про інвестиційні фонди» доповнити новою главою такого змісту:**

Глава 12-1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ЯКІ УПРАВЛЯЮТЬ АЛЬТЕРНАТИВНИМИ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ФОНДАМИ, ЩО НАБУВАЮТЬ УЧАСТЬ АБО КОНТРОЛЬ НАД ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ

Стаття 77-1. Сфера застосування спеціальних вимог у разі набуття альтернативним інвестиційним фондом участі або контролю над юридичною особою

1. Положення цієї глави застосовуються до компаній з управління активами, які управляють одним або декількома альтернативними інвестиційними фондами, що самостійно або спільно з іншими альтернативними інвестиційними фондами на підставі домовленості, спрямованої на набуття контролю, набувають контроль

над юридичною особою, акції якої не допущені до торгів на регульованому ринку (далі — нелістингова компанія).

2. Положення цієї глави також застосовуються до компаній з управління активами, які співпрацюють з однією або декількома іншими компаніями з управління активами на підставі домовленості, відповідно до якої альтернативні інвестиційні фонди, активами яких управляють такі компанії, спільно набувають контроль над нелістинговою компанією.

3. Вимоги частини першої статті 77-2 цього Закону щодо повідомлення про досягнення, перевищення або зменшення частки голосуючих акцій застосовуються також до компаній з управління активами, які управляють альтернативними інвестиційними фондами, що набувають участь у нелістинговій компанії без отримання контролю над нею.

4. Вимоги частин першої, другої та третьої статті 77-3, а також статті 77-6 цього Закону застосовуються також до компаній з управління активами, які управляють альтернативними інвестиційними фондами, що набувають контроль над емітентами, акції яких допущені до торгів на регульованому ринку.

5. Положення цієї глави не застосовуються у разі набуття альтернативним інвестиційним фондом контролю над:

1) малими та середніми підприємствами у значенні Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;

2) юридичними особами, створеними виключно з метою придбання, володіння або управління нерухомим майном.

6. Для цілей цієї глави контроль над нелістинговою компанією означає володіння більш ніж 50 відсотками голосуючих акцій, що надають право голосу на загальних зборах учасників відповідної юридичної особи.

Під час визначення частки голосуючих акцій (часток), що належать альтернативному інвестиційному фонду, враховуються:

1) голосуючі акції, що належать безпосередньо такому альтернативному інвестиційному фонду;

2) голосуючі акції, що належать юридичним особам, які контролюються таким альтернативним інвестиційним фондом;

3) голосуючі акції, якими володіє фізична або юридична особа від власного імені, але в інтересах такого альтернативного інвестиційного фонду або юридичної особи, контрольованої ним.

Під час розрахунку частки голосуючих акцій враховуються всі акції, з якими пов'язані права голосу, незалежно від того, чи зупинено обіг таких акцій або чи обмежено реалізацію прав голосу за ними.

7. Для цілей цієї глави контроль над емітентом, акції якого допущені до торгів на регульованому ринку, визначається з урахуванням положень законодавства

України про акціонерні товариства та законодавства про ринки капіталу щодо визначення контролю над емітентом.

Стаття 77-2. Повідомлення про набуття, відчуження та володіння значними частками голосуючих акцій і про набуття контролю над нелістинговими компаніями

1. Компанія з управління активами, яка управляє альтернативним інвестиційним фондом, у разі придбання, відчуження або володіння голосуючими акціями (частками) нелістингової компанії зобов'язана повідомляти Комісію про частку голосуючих акцій (часток), що належать такому альтернативному інвестиційному фонду, у кожному випадку, коли така частка досягає, перевищує або зменшується нижче таких порогових значень: 10 відсотків; 20 відсотків; 30 відсотків; 50 відсотків; 75 відсотків.

2. У разі набуття альтернативним інвестиційним фондом самостійно або спільно з іншими альтернативними інвестиційними фондами контролю над нелістинговою компанією компанія з управління активами, яка управляє таким фондом, зобов'язана повідомити про набуття контролю:

1) відповідну нелістингову компанію;

2) акціонерів такої компанії, персональні дані та адреси яких доступні компанії з управління активами або можуть бути отримані нею від відповідної компанії чи з державних реєстрів, доступ до яких має або може отримати компанія з управління активами;

3) Комісію.

3. Повідомлення про набуття контролю, передбачене частиною другою цієї статті, повинно містити:

1) інформацію про структуру прав голосу в нелістинговій компанії після набуття контролю;

2) інформацію про умови, на яких було набуто контроль, зокрема відомості про акціонерів, які брали участь у набутті контролю, про фізичних або юридичних осіб, уповноважених здійснювати право голосу від їхнього імені, а також, за необхідності, інформацію про структуру володіння, через яку фактично здійснюються права голосу;

3) дату набуття контролю.

4. У повідомленні нелістинговій компанії компанія з управління активами повинна звернутися до виконавчого органу або іншого уповноваженого органу управління такої компанії з проханням без невиправданої затримки повідомити представників працівників, а за їх відсутності — працівників такої компанії, про набуття контролю альтернативним інвестиційним фондом та про інформацію, передбачену частиною третьою цієї статті.

Компанія з управління активами зобов'язана докладати всіх розумних зусиль для забезпечення належного інформування працівників нелістингової компанії.

5. Повідомлення, передбачені частинами першою — третьою цієї статті, подаються якомога швидше, але не пізніше 10 робочих днів з дати, коли альтернативний інвестиційний фонд досяг, перевищив або зменшив нижче відповідного порогового значення частку голосуючих акцій або набув контроль над нелістинговою компанією.

6. Порядок, форма та спосіб подання повідомлень, передбачених цією статтею, встановлюються нормативно-правовими актами Комісії.

Стаття 77-3. Розкриття інформації у разі набуття альтернативним інвестиційним фондом контролю над нелістинговою компанією або емітентом

1. У разі набуття альтернативним інвестиційним фондом самостійно або спільно з іншими альтернативними інвестиційними фондами контролю над нелістинговою компанією або емітентом компанія з управління активами, яка управляє таким фондом, зобов'язана надати таку інформацію:

1) відповідній нелістинговій компанії або емітенту;

2) акціонерам відповідної компанії, персональні дані та адреси яких доступні компанії з управління активами або можуть бути отримані нею від відповідної компанії чи з державних реєстрів, доступ до яких має або може отримати компанія з управління активами;

3) Комісії.

2. Інформація, передбачена частиною першою цієї статті, повинна містити:

1) найменування та ідентифікаційні дані компанії з управління активами, яка самостійно або за домовленістю з іншими компаніями з управління активами управляє альтернативними інвестиційними фондами, що набули контроль;

2) політику запобігання та управління конфліктами інтересів, зокрема конфліктами між компанією з управління активами, альтернативним інвестиційним фондом та відповідною компанією, включаючи опис заходів, спрямованих на забезпечення укладення будь-яких правочинів між компанією з управління активами та/або альтернативним інвестиційним фондом, з одного боку, і відповідною компанією — з іншого, на ринкових умовах;

3) політику зовнішньої та внутрішньої комунікації щодо відповідної компанії, зокрема політику інформування її працівників.

3. У повідомленні відповідній компанії компанія з управління активами повинна звернутися до виконавчого органу або іншого уповноваженого органу управління такої компанії з проханням без невиправданої затримки повідомити представників працівників, а за їх відсутності — працівників компанії про інформацію, зазначену в частинах першій та другій цієї статті.

Компанія з управління активами зобов'язана докладати всіх розумних зусиль для забезпечення належного інформування працівників відповідної компанії.

4. У разі набуття альтернативним інвестиційним фондом контролю над нелістинговою компанією компанія з управління активами зобов'язана забезпечити розкриття інформації про наміри щодо майбутньої діяльності такої компанії та ймовірні наслідки для зайнятості, включаючи будь-які суттєві зміни умов зайнятості, таким особам:

1) відповідній нелістинговій компанії;

2) акціонерам відповідної компанії, персональні дані та адреси яких доступні компанії з управління активами або можуть бути отримані нею від відповідної компанії чи з державних реєстрів, доступ до яких має або може отримати компанія з управління активами.

Компанія з управління активами повинна запитувати та докладати всіх розумних зусиль для забезпечення того, щоб виконавчий орган або інший уповноважений орган управління нелістингової компанії надав зазначену інформацію представникам працівників, а за їх відсутності — працівникам такої компанії.

5. У разі набуття альтернативним інвестиційним фондом контролю над нелістинговою компанією компанія з управління активами зобов'язана надати Комісії та учасникам відповідного альтернативного інвестиційного фонду інформацію про фінансування придбання, зокрема про джерела фінансування, основні умови залучення фінансування, обсяг залучених коштів та використання власних коштів альтернативного інвестиційного фонду.

6. Порядок, форма та строки надання інформації, передбаченої цією статтею, встановлюються нормативно-правовими актами Комісії.

Стаття 77-4. Особливості інформування працівників та учасників альтернативного інвестиційного фонду про діяльність нелістингової компанії після набуття контролю

1. У разі набуття альтернативним інвестиційним фондом самостійно або спільно з іншими альтернативними інвестиційними фондами контролю над нелістинговою компанією компанія з управління активами, яка управляє таким фондом, зобов'язана:

1) звернутися до виконавчого органу або іншого уповноваженого органу управління нелістингової компанії з вимогою надати річний звіт такої компанії представникам працівників, а за їх відсутності — працівникам компанії протягом строку, встановленого законодавством для складення такого річного звіту;

2) докладати всіх розумних зусиль для забезпечення надання такого річного звіту представникам працівників або працівникам нелістингової компанії;

3) забезпечити включення до річного звіту відповідного альтернативного інвестиційного фонду інформації про діяльність нелістингової компанії, передбаченої частиною другою цієї статті, якщо така інформація не була надана працівникам у порядку, передбаченому пунктами 1 та 2 цієї частини.

2. Інформація про діяльність нелістингової компанії, яка включається до річного звіту альтернативного інвестиційного фонду, повинна містити щонайменше:

1) об'єктивний огляд розвитку діяльності нелістингової компанії, що відображає стан її діяльності на кінець фінансового року, за який складається звіт;

2) інформацію про будь-які важливі події, що відбулися протягом відповідного фінансового року;

3) інформацію про ймовірний майбутній розвиток діяльності нелістингової компанії;

4) інформацію про придбання нелістинговою компанією власних акцій, якщо таке придбання здійснювалося протягом відповідного фінансового року.

3. Компанія з управління активами зобов'язана звернутися до виконавчого органу або іншого уповноваженого органу управління нелістингової компанії з проханням надати представникам працівників, а за їх відсутності — працівникам інформацію про ймовірний майбутній розвиток діяльності компанії та можливі наслідки для зайнятості протягом строку, встановленого для подання річного звіту альтернативного інвестиційного фонду.

Компанія з управління активами повинна докладати всіх розумних зусиль для забезпечення надання такої інформації.

4. Якщо інформація, передбачена пунктом 1 частини першої цієї статті, вже доступна компанії з управління активами, така компанія зобов'язана надати її учасникам відповідного альтернативного інвестиційного фонду у складі річного звіту фонду протягом строку, встановленого цим Законом для подання такого звіту, але в будь-якому разі не пізніше дати складення річного звіту нелістингової компанії відповідно до законодавства.

Стаття 77-5. Обмеження щодо розподілу активів та зменшення капіталу нелістингової компанії або емітента після набуття контролю альтернативним інвестиційним фондом

1. У разі набуття альтернативним інвестиційним фондом самостійно або спільно з іншими альтернативними інвестиційними фондами контролю над нелістинговою компанією або емітентом компанія з управління активами, яка управляє таким фондом, протягом 24 місяців з дати набуття контролю зобов'язана:

1) не сприяти, не підтримувати та не ініціювати прийняття рішень про розподіл активів між акціонерами відповідної компанії, зменшення її статутного капіталу, викуп нею власних акцій або інше придбання нею власних акцій, якщо такі операції відповідають критеріям, визначеним частиною другою цієї статті;

2) якщо компанія з управління активами уповноважена здійснювати голосування від імені альтернативного інвестиційного фонду на загальних

зборах акціонерів відповідної компанії, не голосувати за прийняття рішень про операції, зазначені в пункті 1 цієї частини;

3) докладати всіх розумних зусиль для запобігання здійсненню відповідною компанією операцій, зазначених у пункті 1 цієї частини.

2. Обмеження, передбачені частиною першою цієї статті, поширюються на такі операції:

1) розподіл активів між акціонерами (учасниками) компанії, якщо на дату закінчення останнього фінансового року, за який складено фінансову звітність, власний капітал (чисті активи) компанії є меншим або внаслідок такого розподілу стане меншим за суму зареєстрованого статутного капіталу та резервів, які не підлягають розподілу відповідно до законодавства або установчих документів компанії.

Якщо неоплачена частина статутного капіталу не відображена у складі активів компанії, вона вираховується із суми зареєстрованого статутного капіталу для цілей цього пункту;

2) розподіл активів між акціонерами компанії у сумі, що перевищує суму прибутку за результатами останнього фінансового року, за який складено фінансову звітність, збільшену на суму нерозподіленого прибутку попередніх років та суму коштів, вилучених з резервів, які можуть бути використані для такого розподілу, та зменшену на суму непокритих збитків і суму коштів, що підлягають спрямуванню до резервів відповідно до законодавства або установчих документів компанії;

3) придбання компанією власних акцій, у тому числі акцій (часток), які раніше були придбані та перебувають у її власності, або придбання таких акцій (часток) особою, яка діє від власного імені, але в інтересах відповідної компанії, якщо внаслідок такого придбання власний капітал (чисті активи) компанії стане меншим за суму, визначену пунктом 1 цієї частини.

3. Для цілей цієї статті:

1) розподіл активів між акціонерами включає, зокрема, виплату дивідендів, процентів за акціями та інші виплати, здійснені на користь акціонерів у зв'язку з їх участю в компанії;

2) обмеження щодо зменшення статутного капіталу не застосовуються до зменшення статутного капіталу, метою якого є покриття понесених компанією збитків або спрямування коштів до резерву, який не підлягає розподілу між акціонерами, за умови що після такого зменшення розмір відповідного резерву не перевищує 10 відсотків зменшеного статутного капіталу;

3) придбання компанією власних акцій охоплює також придбання таких акцій особою, яка діє від власного імені, але в інтересах відповідної компанії.

Положення цієї статті застосовуються з урахуванням спеціальних вимог законодавства України щодо розподілу прибутку, зменшення статутного капіталу та придбання юридичними особами власних акцій.

Компанія з управління активами зобов'язана забезпечити дотримання вимог цієї статті під час здійснення управління активами альтернативного інвестиційного фонду та реалізації прав голосу, що належать такому фонду.

2.11. Розмежування національних правил маркетингу та прав доступу до ринку ЄС

Відповідні положення законопроєкту: статті 21–25, 189 — у межах положень про попередній маркетинг, маркетинг і доступ на ринок.

Відповідні положення AIFMD: статті 31–43.

AIFMD 36. Диспозитивна. Статтю 36 AIFMD доцільно врахувати під час підготовки Закону України «Про інвестиційні фонди», але важливо правильно визначити її предмет і момент застосування. Стаття 36 AIFMD регулює не звичайний маркетинг іноземного фонду, а спеціальний режим, за яким держава-член ЄС може дозволити **AIFM із третьої країни** здійснювати маркетинг **фонду, також створеного у третій країні**, професійним інвесторам на її території — без використання європейського паспорта, але за встановлених умов.

Для України це має значення у двох площинах: як елемент наближення законодавства до acquis ЄС та як модель допуску іноземних керуючих і фондів на український ринок. Водночас до вступу України в ЄС не можна надавати українським компаніям права європейського паспорта: відповідні транскордонні права за AIFMD виникатимуть після набуття членства та виконання передбачених умов.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити Закон України «Про інвестиційні фонди» окремою статтею:

«Стаття 22-1. Маркетинг в Україні альтернативних інвестиційних фондів, створених за законодавством третьої країни, активами яких управляє компанія з управління активами, авторизована в Україні»

1. Компанія з управління активами, яка має чинну ліцензію на провадження діяльності з управління активами альтернативних інвестиційних фондів, має право здійснювати маркетинг в Україні інвестиційних сертифікатів альтернативного інвестиційного фонду, створеного відповідно до законодавства третьої країни та активами якого вона управляє, виключно серед кваліфікованих інвесторів, за умови дотримання вимог цієї статті.

2. Компанія з управління активами, яка має намір здійснювати маркетинг такого альтернативного інвестиційного фонду, повинна до початку маркетингу подати до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку повідомлення щодо кожного такого фонду із зазначенням:

1) найменування та місцезнаходження альтернативного інвестиційного фонду;

2) країни його створення та законодавства, відповідно до якого він функціонує;

3) найменування, місцезнаходження та відомостей про регулятора, який здійснює нагляд за діяльністю фонду, якщо такий нагляд передбачений законодавством відповідної країни;

4) інвестиційної стратегії фонду та основних характеристик його діяльності;

5) відомостей про кастодіальну установу або інші установи, які забезпечують зберігання активів фонду, контроль за рухом коштів та виконання інших відповідних функцій;

6) переліку держав, у яких фонд здійснює або має намір здійснювати маркетинг.

До повідомлення додаються документи, що підтверджують правовий статус фонду, повноваження компанії з управління активами, а також документи та інформація, які надаються інвесторам відповідно до цього Закону.

3. Компанія з управління активами зобов'язана дотримуватися вимог цього Закону щодо управління ризиками, конфліктів інтересів, розкриття інформації, звітності та захисту прав інвесторів, крім вимог щодо призначення кастодіальної установи, які не застосовуються до такого фонду в частині, в якій його правовий статус та місце створення не дозволяють виконати відповідні вимоги.

При цьому компанія з управління активами зобов'язана забезпечити призначення однієї або декількох кастодіальних установ, які виконують функції зберігання активів фонду, контролю за рухом коштів та нагляду за діяльністю фонду в обсязі, визначеному нормативно-правовими актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Компанія з управління активами не може самостійно виконувати такі функції.

4. Маркетинг альтернативного інвестиційного фонду, створеного у третій країні, допускається за умови, що:

1) між Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та відповідним наглядовим органом третьої країни існують належні механізми співпраці та обміну інформацією, необхідні для здійснення нагляду за діяльністю компанії з управління активами та фонду;

2) третя країна, у якій створений фонд, не визначена як третя країна з високим ризиком відповідно до критеріїв, установлених законодавством України з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів;

3) третя країна забезпечує ефективний обмін інформацією з податкових питань відповідно до міжнародних стандартів та не належить до юрисдикцій, які не співпрацюють з питань оподаткування, відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України.

5. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку має право встановлювати додаткові вимоги до маркетингу альтернативних інвестиційних фондів, створених у третіх країнах, з метою захисту прав інвесторів, забезпечення належного нагляду та запобігання використанню таких фондів для

легалізації (відмивання) доходів, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

6. Компанія з управління активами зобов'язана невідкладно повідомляти Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку про будь-які зміни інформації, поданої відповідно до цієї статті, а також про припинення управління фондом або припинення його маркетингу в Україні.

2.12. Посилення наглядових повноважень та процедур співпраці

Відповідні положення законопроєкту: статті 165, 190–203.

Відповідні положення AIFMD: статті 45–47 та інші положення Директиви щодо повноважень компетентних органів і заходів реагування.

AIFMD 45 (2). Не імплементована. Передбачає, що нагляд за дотриманням КУА статей 12 **(**Загальні принципи умов діяльності КУА) та 14 (Конфлікти інтересів) покладається на компетентні органи держави-члена ЄС розташування КУА, якщо КУА управляє та/або продає паї або акції АІФ через філію в цій державі-члені ЄС.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити частину другу **статті 165** Закону України «Про інвестиційні фонди» окремим абзацом:

«Нагляд за дотриманням компанією з управління активами вимог щодо здійснення діяльності з належною кваліфікацією, обачністю та старанністю, дотримання інтересів інвестиційних фондів та їх учасників, а також вимог щодо виявлення, запобігання та управління конфліктами інтересів здійснюється компетентним органом держави-члена Європейського Союзу, в якій компанія з управління активами має філію, якщо така компанія з управління активами управляє інвестиційними фондами та/або здійснює їх маркетинг через таку філію, у межах повноважень, визначених законодавством цієї держави-члена Європейського Союзу.»

AIFMD 45 (4). Не імплементована. На відміну від попередньої норми статті 45(2), ця норма стосується не лише діяльності КУА через філію, а будь-якої діяльності КУА на території приймаючої держави-члена ЄС — незалежно від наявності філії.

ПРОПОЗИЦІЯ. Доповнити **статтю 193** Закону України «Про інвестиційні фонди» окремою частиною

«**6**. У разі встановлення Комісією факту порушення компанією з управління активами, авторизованою в державі-члені Європейського Союзу, яка управляє інвестиційними фондами та/або здійснює їх маркетинг на території України, вимог законодавства України, нагляд за дотриманням яких належить до повноважень Комісії, Комісія зобов'язана вимагати від такої компанії з управління активами припинити відповідне порушення та повідомити про це компетентний орган держави-члена Європейського Союзу, в якій авторизовано таку компанію.»

AIFMD 49. Імплементована частково. Загальне право оскаржувати рішення НКЦПФР до суду забезпечується українським законодавством, зокрема Конституцією України та Кодексом адміністративного судочинства. Однак для повної імплементації AIFMD важливо, щоб сам законопроєкт прямо закріплював обов'язок Комісії мотивувати відповідні рішення та повідомляти про них заявників.

ПРОПОЗИЦІЯ. **Доповнити статтю 158** Закону України «Про інвестиційні фонди» новою частиною такого змісту:

«**17.** Рішення Комісії, прийняті відповідно до цього Закону, повинні бути належним чином обґрунтованими із зазначенням фактичних та правових підстав їх прийняття.

Рішення про відмову у видачі ліцензії на провадження діяльності з управління активами інвестиційних фондів, рішення про припинення (зупинення) дії такої ліцензії, а також інші рішення, прийняті Комісією щодо компанії з управління активами або заявника під час реалізації повноважень відповідно до цього Закону, повинні бути оформлені письмово із зазначенням підстав їх прийняття та повідомлені відповідному заявнику або компанії з управління активами.

Будь-яке рішення Комісії, прийняте відповідно до цього Закону, може бути оскаржене до суду в порядку, встановленому законом.

Право на судове оскарження поширюється також на бездіяльність Комісії у разі неприйняття рішення за заявою про видачу ліцензії протягом шести місяців з дня подання заявником усіх документів та інформації, передбачених законодавством для отримання відповідної ліцензії».

3. Підсумкова рекомендація

З урахуванням наведеного пропонується рекомендувати Верховній Раді України **прийняти проєкт Закону України «Про інвестиційні фонди» № 16137 в цілому**.

Зауважимо, що надані пропозиції випливають з GAP-аналізу лише одного акту ЄС - Директиви 2011/61/ЄС про менеджерів альтернативних інвестиційних фондів (AIFMD) і їх треба порівнювати з результатами GAP-аналізу інших актів ЄС, зокрема Директиви UCITS.

Основні нормативні джерела

1. Директива 2011/61/ЄС про менеджерів альтернативних інвестиційних фондів (AIFMD), консолідована редакція[1]: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02011L0061-20260416
2. Директива (ЄС) 2024/927 (AIFMD II): https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/927/oj/eng

[1] Адаптований переклад AIFMD здійснений виконавцями проєкту

3. Делегований Регламент Комісії (ЄС) № 231/2013: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2013/231/oj/eng
4. Офіційна картка законопроєкту № 16137: https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/70922